

Jaunimas

Mėnesinis laikraštis skiriamas jauniems.

TURINIS: Akiniai. — Pergalvis. — Iš kasdienio mano patiros: Svarbūs Dalikai; Kurs žmonių bijos; Dėl žmonių. — Apgvalga: Ištatimas prieš girtuoklius; Svarbumas Lietuvių išdirbinių parodų Prūsijoje; "Sántaros" susijimas. — Pasikalbėjimai: Ar pereina Dievas į komunią kunigui mišą sákant? Ar teisingas Katalikų bažnyčios mokslas? Iš kur pasidarė keiksmi, piktžodiávimai? Kaip geriau savo gyvenimá tvarkíti? Kokiu doriu būdu paminėti mokiklos užbaigimá? Ar dera kám kunigui apmokama malda? Ar ára pilnai gera ben viena dabarties tikybù? Kaip elgties jieškant doros draugijos? Ar žmogus labiau turi klausíti proto sprendimui arba širdies nujautimui? Ar tikrai pirmáji žmogù nulipdè iš molio? — Nauji ráštai: Vidūnas, Smarkusis Kruša; Vidūnas, Mūsų Laimėjimas; Alyva, Auksinio Obuolio Historia; Gerhart Hauptmann, Geležinkelio Sargas Tylius; Am. Liet. Dakt. Draug. Rášto komitėtas, Apie Sveikátá. — Iš leidėjų-rašytojų pusės.

AKINIAI.

Patírimas.

Bûdamas vaikas maniau dvâsiâ ir gîvîbe esant visur. Nekartâ sedėjau ant sriaunios upės kranto ir pasiklausiau vandens pliauskimo. Rodės, kaip kad tše kas kalba. Ir neapsákomai geidiau suprasti tos kalbos.

Tad lig ir regėjau visokiû pavidalû. Suposi jie bangelėmis ir skraidè aplink mane ir sveikino mane. Tad vël ir abejojau, ar gi taip ir bûtû. Rodësi mân, ligtoli dâr nenumanítiau, kas tuo pliauskimo ištariama. Klausiaus ir klausiaus. Bet pasakos prasmês nesuvokau.

Ir atkartotinai atėjau pas upę. Vanduo sravėjo kaip sravėjes ir sákè toliau savo pásakâ.

Amžiai jā buvo jān praneše ir amžiams jis jā atiduoda. Todēl, tur būt, ir tik vos māzā tesu-pratau. Vienok numaniau, jog ir tše dvasia ī mane tāria īš neregimībēs gelmiū.

Žengiau per laukus. Saulē kaitino. Visur za-liāvo zolēs ir zīdējo gēlēs. Ir vējelis tai šen tai ten dvelktelējo savo kvāpā ir teikē savo švelnumā. Ir gēlēs lingāvo savo galvelēmīs, tarsi pritartū visām, kān īšgirdusios īra. Tad sustojau. Klausiaus ir zvelgiau. Ir maniau, kad būtū leista mān visu žmogumi regēti ir klausīties, īšgirstiau neap-sākomus slēpinius, regētiau gīvībēs gelmes.

Bet pasiliko mān viskas, līg apklotā ir uz-dengta. Tiktai kvēpuodamas giliai skānūjī, viso-kiū kvapū ir gīvībēs prisīsunkusījī orā, aiškiai jautiau, jog taip īra īstīkrūjū kaip rodosi, kad tu-rētū būti. Jautiau, jog geriu gīvā dvāsiā būda-mas jos apsiaustas ir jos gobiāmas.

Toli ant lauko gulējo didis akmuo. Visīskai jis skīrēs nuo to, kas aplinkui jī buvo. Visur tai kas judējo, tai šnībzdējo, tai klausēs, zvelgē ir klausīnējo. Bet jis sau vienas nieko to neapreiškē. Jis nieko neveikē, vien tiktai — buvo.

Maniau galīs sakīti, jī esant patios tīlos tīlē-jimu. Tai zīgiu līg īš jo mān parējo zodis, kaip kad jisai tartū: esmi. Ir tartū tai per amžius. Visū amžīū pāsakos jame esantios sugrūstos. Ir jo kietumu taip tāriantios.

Tad ir pasirodē mān, līg jis daugiau zinotū pasakīti negu visos gaištāntiosios gēlēs, negu vējo

pūstelėjimai. Nors tiejie īš kazin kokio toľumo atlēke būtū. Akmuo per visus amžius tārē: esmi.

Tad vėl sēdējau prie židinio ugnies. Ir nepa-tirtas dār nusistebėjimas mane judino. Įš kokiū slaptumū tik pareina ugnis? Ir kur jī vėl pra-dingsta? Tai buvo mān līg mīslīū panovartos. Neregima būdama jī pastoja regima ir net pati žmogui suteikia galimībe jā regēti. Sviesa te-mātoma šviesoj. Tiktai īš kur tu ateini, liepsne? Ir kān tu pasakīti nori? . . .

Tai kartais līg ir supranta širdis ugnies kalbā, tai veikia uzsugesusi ir jau nebetaria. Ir jautiuos bestovīs šiapus žinojimo slenkstio. O dvasia, gī-vībē īra anapus. Ta dvasia, kuri taip slēpingai mān tāria ir ī mane zvelgia visū pasauliū stebuklais.

Taip regėjau ir maniau vaikas būdamas. Ir ne-kartā visai aiškiai numaniau, kas mane skiria nuo pilno regėjimo. Reikētū mān kitokiū akiū, ausiū. Tobūlesnis, šviesesnis turētū mano kūnas būti. Arba turētiau īsmokti geriau ir kitaip zvelgti ir klausīties.

Ir ējau mokinties. Vaikštiojau mokslo takais. Nei nesijutau, kas nusidavē. Tarsi sapnai mane apleistū. Ir su jais dingtū gīvībē, dingtū ta īš visur ī mane tāriantioji dvasia. Suzinojau van-denī esant kokiu pādaru īš īpatingū garū; srā-vintios upēs pliauskimā — oro sujudimu; vandens plaukimā sunkumo apsireiškimu. Nebeliko slē-piniū nei ore, nei akmenīj, nei ugnīj. Viskas taip suprantamai sudēta prāstomis formulomis īš maz-

moziū. Nebebuvo nieko, kas negalētū būti mātoma akiū, girdima ausiū.

Taip tiesiog patuštėjo visas gyvenimas, visas pasaulis. Pasirodė negyvu ir šalta aplink mane. Dvasia praniko iš gėlių, gyvuliū ir žmoniū. Ir užėjo mąn įpatingos mintis net apie mane patī. Tur būt ir aš nieks kaip tiktai kažin kokia formula sudėti garai ir dūmai.

Bet kas kartą prieš tai stojosi gėviausias mano jausmas, skaidriausias mano supratimas. Esmi! taip nuolatai manįj tārė. Ir visos mintis ir visi mokslai atsitrenkė prieš tai, kaip vėjai ir vanduo prieš akmenį. Esmi visu stebuklingu gyvumu, kurio bedugnį savo žvilgiu negaliu išmāstuoti. Ir negalima, kad vienas būčiau tokiu nuostabiu gyvumu viso negyvumo vidurįje. Negalima, kad aš augštiausias visame pasaulyje, kad visa dvasia tik sāpnas. Ir aš pats su tuo savo pasijautimu tiktai svajonė.

Bet vaikstiojau tolīn mokslo takais. Ir priėjau prie dailės. Tai nustebau. Tše liepiama nusiimti mokslo akinius. Ne varsos bei spalvos, ne jū līnijos ūra tat, kas vaizdais norėta apreikšti, bet gėvėbė, meilė, grožėbė, dvasia. Kas vien išiziūrės ū regimajī dalīkā, nieko nesupras apie patīā daile.

Tai pradėjau taip ir žvelgti ū žmogū. Ir įpatingai mąn sušvito. Visa: žmogaus pavidalas, jo veikimai, jo kalba, apreiškia tai, kas nėra regima ir girdima.

Ir pasitikau žmones, kurie līg mąn dār nezinomas augštėbes atidengė. Ir net manīje jas atvėrė. Vėl praturtėjo mąn pasaulis. Vėl gėvas pastojo.

Kān matiau buvo dailės veikalai nuostabaus tvėrėjo. Jo siela ir dvasia tārė jais ū manajā. Ir regėjau ir patīriau meile ir groze, teisėbe ir malonumā. Atsivėrė mąn vis labiau gyvenimo gelmės ir jū turtai. Dār bandiau mokslo akiniais žvelgti ū gyvenimo reiškinius. Bet jau supratau žvelgiās tiktai ū plonā jo žieve. O nors labai naudinga ūra jā gerai iširti, neatidenga tai gyvenimo panovartū.

Ir vis labiau kreipiau savo sielā ū jas. Ir vis daugiau išvėdau jū turinī. Išmaniau, jog aš pats su savo vidumi, su savo dvasia, su savo žinojimu, tāriantiu: esmi, esās to didiojo tvėrėjo reiškinīs ir turīs tai būti paties noru. Tuomet būsiās tai kuo-tobuliau. Ir pildė mane diaugsmas, kaip jis pildo žmogaus širdī, kurs ūra augštai užkopes ant kālno. Nebemāto jis daubū ir pakalniū mažmoziū ir niekū. Regi jis tik šviesos gobiamus kālνū-kalnīnus su visa jū groze ir prakilnėbe. Ir amžinoji dvasia — šviesa jī laimina.

Tai ir nukrito mąn tie akiniai ir subėrėjo. Bet mano siela regėjo ir rėkāvō. *Vidūnas.*

PERGALVIS.

Apėsakelė.

(Atminimai iš jauno Lietuvos gyvenimo.)

Kaikurioj Tilžės mokėkloj vienā dienā visi mokėtojai tāpo sušaukti. Reikėjo tarti apie nubaudimā vieno vaiko. Būk nebuves paklusnus ir pasirodes net priešgėniū. Vienas mokėtojas griežtai reikalāvō, kad tas vaikas taptū aštriai baustas. Tūli kiti vaikā užtarė. Buvo jisai rimtas Lietuvos-ūkininko sūnus. Sākė vienas ir antras, kad vaikas

paprastai dārās, kas jām liepiama. Keli mokytojai berods ir tvirtino, kad jis nelabai greitai klausias. Lig kas kart, gaves isakima, apsimastas, ar klausiti ir reiketū. Tai pasirodā lig būtū pasipriešinimas.

Daug buvo tariama apie to vaiko būdā. Ir pagaliaus išėjo, kad nelabai aišku, koks vaikas esas istikrūjū. Vienas mokytojas berods pasākē, kad tas esās tikras pergalvis-Lietuvis. Pagaliaus mokytojū susiėjimas nutarē vaiko ši kartā dār nebausti, bet jį perspēti ir parāginti būti paklusnesniu ir be jokio ilgstinimo darīti, kån mokytojai jām liepsiā.

Nevisai tiko tai mokytojui-skundikui. Buvo norėjes, vaikui kartā gerā pamokslā suteikti. Tarsi jo nekestū. Bet kitiems sutariant, nusileido.

Progai pasitaikius, pasišaukiau vaikā ir klausiau jo, kas tše buvo, kån jis padāres, kad tas mokytojas jo bausti norėjes. Atsākē mån vaikas, kaip jis paprastai atsakidavo ī klausimus: trumpai ir beveik rūstai: "Neprivalau darīti, kas nereikalinga." — "Ar tai tas mokytojas liepia darīti, kas nereikalinga!" klausiau jo. Ir vėl jisai: "Buvo mån plunksnos kotelis pradinges. Už tai mån liepē tris kart nuo suolo lig durū eiti. Nebūtiau surādes kotelio. Neėjau." — Sakiau: "Tai tu, kas reikalinga, visumet darītai?" — "Visumet tai darau." — Liepiau jām nueiti. Ir nuo to laiko labai akilai žiūrėjau, kaip tas vaikas pasielgia.

Istikrūjū, jis visumet atlikdavo, kas jām uzduota. Tik vaikiškū dalikū jis vengdavo, lig tuos darīdamas nusidētū. Buvo jis tuo laiku trilika metų.

Praėjo koks laikas. Buvau draugioj. Ir vienas gūditojas papāsakojo, kokie kartais esā jau Lietuviai-vaikiniai. "Pavasarī, sniegui tirpus ir Nāmune vandenui augštai uztvinus, atėjo pas mane vaikas, gāl būt 14 metų ir prāsē, kad būtina su juo eitiau. Motina labai serganti ir turinti didias kantias iškesti. Greitai prisirenges ējau su juo.

Nusivedē toli iš miesto. Priėjo prie Nāmuno. Tai liepē lipti ī laivelī. Bet ir plaukai mån pradėjo siaušties.

Laivelis buvo toks māzas, kad didokas vīras jame atsigules vos būtū galėjes išsitiesti. O antras Nāmuno krāštas neprimatomas. Taip labai buvo upē uztvinusi. Dār gi plaukē pasroviui didiū lediniū.

Sakiau ī vaikā, kad visai negalima tuo laiveliu per upę kilti. Tai vaikas atsākē, kad patsai dār ir prieš srove atplaukes. Būtina esā reikalinga skubinties. Ir nieko nereikiā bijoti. Nenorėdamas vaikui pasirodīti bailiu, ilipau. Jisai liepē atsisēsti laivelio vidurij ir nesijudinti. Patsai už manes stovėdamas irklāvo. Kentiau tikrā mirties baime. O kuo-daugiau dār, matīdamas jog vaikas nesiskubina išplaukti iš srovės, bet Nāmuno vidurij leidiasi pasroviui. Netarē zodio nei jis nei aš. Bet aš sau maniau, jog tām pergalviui ir jojo kaip māno gīvibe tēra tiktai zaislas. Tad kartā ir pažvelgiau atsisukdamas ī vaikā. Nustebau. Žvelgē jisai priekin ne kaip kūdikis, bet kaip vīras. Toki tvirtumā apreiškē jo žvilgis, kad nebūtiau niekumet tai tikėjes. Ir mane tai kiek suramino. Ipatiai vis labiau pastebėdamas, kaip vaikas mikliai naudojasi savo irklu. Pagaliaus kreipē laivelī ī šālī ir plaukē krāštan.

Tikrai buvau palaimingas, lipdamas iš laivo. Visas mano kūnas buvo sustingęs. Ilgiau negu visā vālandā buvau laivelij sėdėjes. Vaiko tėvas mane labai dėkingas priēmē ir nuvedē pas ligonī. Toji nuolatai vaitojo ir savo lovoj raitēsi peršuliū kankinama. Daviau jai vaistū. Imigo. Tad isakiau, kas darīti reikalinga, vaiko tėvui. Negalėjau jį raminti. Nebuvo vilties, kad jo žmona atsigauti galētū. Pavaišino mane ir taisiaus grįžti. Matiau, vaikas eina drauge. Tai pasakiau, jog su vaiku nebekeliausiās. Pasi-skubino tasai aiškinti, kad dabar vezimu vešiās, bet neisileidau. Ukininkas tai pats vezē.

Buvo tai ilga kelionē. Reikėjo didiu vingiu beveik keturias valandas vazuoti. Tai išisnekėjo apie jo vaikā. Ir ūkininkas aiškino, kad jo vaikas turīs īpatingā tikėjimā. Sākās, kas būtina, tån žmogus turīs darīti ir didiausiame

pavojūje. Visumet pasisekâ. Ir nieko nereikiâ bijoti. Matīdamas savo motīnâ kentiant, plaukes laiveliu, kad kuo-greitiau pargabenus gīdītojâ. Vienas jis kaip šūvis lēkes tarp lediniū. Tikrai išrode, lig tas vaikâs Dievâ gundinâs. Bet vaikas vis taip dârâs, kad jâm kas išrodâ reikalinga. Būk kartâ sâkes, kad nebūtū taip, jeigu nebūtū ir galima tân padarīti.

Smagu begâlo mân buvo, kaip vâkarâ vėlai sēdėjau savo kambarīj. Līg būtiau kokī âmziū tuo vienu popietiu pergīvenes. Ta valanda, kaip aš plaukiau su tuo pergalviu, tai buvo viso mano âmžiaus sunkiausioji. Nepamiršiu jos. Ir nepamiršiu to vaiko. Tokie tie Lietuviai."

Taip išpâsakojo gīdītojas savo patīrimâ. Kitomis akimis žvelgiau dabar î tân vaikâ. Bet nebeilgai pasiliko jis mokīkloj. Penkiolika metū turēdamas atstojo iš jos. Tuo tarpu dâr kân patīriau apie jî. Buvo vienâ dienâ prieš vâkarâ gaisras iškilos vienoj jo kaimo trobelēj. Gīveno toj trobelēj dvi darbininkū ūeimīni. Vienos tēvai dâr nebuvo grīze iš dârbo, kitos motīna vilko savo daigtus laukan.

Subēgo žmonēs iš visū šaliū su kibirais ir nuvezē tīnes su vandenu gaisrui gesinti ir pradėjo nešti baldus iš trobos. Labai stropiai dirbo kiekvienas. Atbēgo tad ir mūsū vaikas. Stogas jau liepsnū apklojamas. Ir nei vienas nebedrīso eiti î trobâ. Žīgiu sušuko minēta motera: "Oi, mano vištelēs! Ant augšto! Gelbēkit!" — Vaikas kaip zaibas pasigrēbes pintinî ir apsisiautes kokia drobe šoko î trobâ. Tuoj ir buvo girdēti vištū klegėjimas, kaip jis jas nuo laktēs êmē ir kišo î pintinî.

Žmonēs lauke juokēs. Kiti vaikâ bârē, kad vištū dël soka î ugnî. Vīrai ilgais kebeklais plēsē sparus zemēn. Žīgiu vėjas paplēsē degantiuosius stogo šaudus, kad pasiliko vieni spârai. Tarp jū pasirodē vaikas su pintiniu rankoj ir šoko zemēn. Troba buvo zema.

Juokdamas jisai nubēgo pas moterâ ir išēmes vienâ vištâ iš pintinio siūlê jâ moterai. Toji imdama visâ pin-

tinî pradėjo barti pergalviu jî vadindama. Tai staigu susuko antrosios ūeimīnos motīna, parbēgusi iš dârbo, kad jos vaikai guliâ degantioj troboj. Ir mūsū vaikas tuoju prišokes prie tīnēs ir savo drobe îmerkes ir ja apsisiautes dâr kart šoko î trobâ. Tarsi liepsnose pradingo.

Tuo tarpu tos ūeimīnos motīna dejâvo ir verkē, kad jos vaikai žūvâ ugnīj. Tai netikėtai pasigirdo mergelēs balsas: "Mamīt, ko verki? Žmonēs išnešē beveik viskâ!" Buvo tai tos moteros dukrelē su jaunesniu savo broleliu. Nudiugusi motīna juodu apglobē.

Bet dabar sukilo tikras rēksmas tarp žmoniū. Stogas buvo nudeges. Degē jau râstai ir sienos. O mūsū vaikas dâr vis buvo vidurīj. Pagaliaus išvilko vīge, kurioj nei nebebuvo pâtalū. Ir numetes kuone degantiâ drobe târē: "Nei gīvos pelēs nei blusū neberadau!"

Sukilo juoksmas. Tai atšoko vaiko tēvas: "Kokius niekus tu tše vël darai?" — Vaikas ramiai atsâkē: "Maniau gelbēti!" — "Tai dël vištū, tai dël niekū šoki î ugnî! Pasiutes esi ir gana!" — "Ne, tėti. Maniau, ta motera varginga. Tai ir vištos neturētū jai žūti!" — "O tai dâr kart lendi! Vaikū nei nebuvo troboj!" — "To nezinojau! Būtū buve, būtiau išnešes." — Supīkes tēvas susuko: "Eik namon, priešgīnî! Žiūrêk, ar gīvuliai aprūpinti. Taves tše nereikia!" —

Ejo vaikas. Žmonēs šnekėjosi juokes ir žiūrėjo î gestantiâ ugnî. Bet jū kalbos êjo labiau apie vaikâ-pergalvî. Ir beveik visi mânê, jog jisai dâr pirm laiko gâlâ gausiâs nesmagiu būdu.

Atsitiko tai vaikui dâr mokīklâ lankant. Atsisveikino su manimi iš mokīklos atstodamas. Ir klausiau jo, kân veikti mânâs. Sâkē, nezinâs. Motīna buvo pasimirusi. Dabar tēvâs norīs vël apsivesti. Tai bene keliausiâs laivininku jūromis. Klausiau, ar jâm tai rodosi gražu pavadinimu. Atsakē: "Nezinau. Reikia ir laivininkū. O kad vëtra būs ir pavojus, mân tiks!" Vëlėjau jâm viso lâbo! Ir jis nuėjo.

Mąstiau ne tik vieną kartą apie jį. Ir pamiršau jį. Ilgai nebuvau nieko apie jį girdėjęs. Ir nežinau, kur jis dabar, ar dar gyvas ir ką beveikiąs.

Dabar jį man kas-nors priminė. Ir kaip vėl mąstau apie to vaiko pasielgimą, pats juo stebiuos. Ar tas vaikas numanė esąs gyvenime veiksnių su ypatingu uždaviniu, kad veikdavo tarsi esąs kokio gamtos galia? Rodos ištikrųjų, kad kas yra būtina, tuomet tai ir nusiduoda. Ir žmogus, kurs tokį darbą atlieka, didiausiame pavojūje nežūva. Ira jis tarsi tos galybės saugojamas, kuri juo naudojasi tai padarinti, kas būtinai reikalinga. Ir nereikia bijoti. Nėra jām pavojaus. Tikrai reikėtų visomet žinoti, kas ištikrųjų ir būtinai yra reikalinga. *Vds.*

IS KASDIENIO MANO PATIROS.

Svarbūs Dalikai.

Einu per rinką (turgū). Žmonės perka ir parduoda visokių daiktų: sviesto, varškės, medaus, daržiovų. Arti perka kokius, kaip rodos, labai turtinga miesto motera salotų už 10 Pf. Daržininkė jai tū ikrauna 1 pintinį. Tai perkantioji pradeda derėti, kad dar vieną lapelį, tik dar vieną idėtų. O taip prisispūrusi, jog rodės negauti vieno dar lapelio, ir visi mirtū tikrai badu. Vienas salotų lapelis jai toks buvo svarbus, lig kitam kazin-koks turtas. O aišku, kodėl. Perkantioji buvo išgeidusi gauti kuo-daugiau, jog prapuoles buvo jai visas numanimas apie tai, ar tai svarbu ar ne, ką ji prāšo. Taip išgeidimas visuomet begalo padidina geidiamąjį daliką. Kartais žmonės todėl už nieka ir gālvā guldo. Daug teisingiau nuspre-sime, kas verta ir kas ne, jeigu iškilsime iš geismo karštumo.

Kurs žmoniū bijos.

Kartą buvo kokiām Prūsū Lietuvos mieste Lietuviū koncertas su teātru. Pradėjo 4. valanda po piet. Pirm to, pirma ar antra val. buvo buves koks tikibinis susi-

rinkimas, kuriame vienas kunigas pamokslā sākė. Gāl būt, jog tas susirinkimas nebuvo tūtia sušauktas tūn pātū dia dienā, kuomet koncertas turėjo būti. Bet tūli tai mānē. Ir nebuvo labai daug žmoniū koncerte. Bet apie 5. ar 1/2. vālandā, kaip minētas susirinkimas buvo pabaigtas, atsirādo koncerte ir ans kunigas. Tik jis beveik slapstī-damos iėjo. Ir tokiu-jau būdu jis dingo iš sālēs. Regimai viskas, ką jis dārē, buvo taisoma, jī gerbiantiems žmo-nēms itikti. Bet ar tokiu žvilgsniu veikiant galētū būti atliekamas ir didis bei naudingas darbas? Rodos tām reikia pilno atsidėjimo. Visas žmogus turi jām pasi-svesti. I tai, ką žmonės sakīs, negalima atsižvelgti.

Dėl žmoniū.

Maz-daug tokiu-jau būdu pasielgē kokio motera. Prāšē savo gentiū, kad parūpintū vainikā kokiām numi-rėliui dėti ant kāpo. Bet atkartodama išākē, idant būtū kuo-gražiausias už tām paskirtus piningus, jeib žmonės tegalētū kalbėti apie tūn vainikā tik pagirimo žodiais. Taip tas vainikas nebuvo duodamas, kaip reikėtų, užjautai iš-reikšti, bet jeib žmonės galētū apie duodantuosius ko gera kalbėti. Išaina, jog toks pasirodīmas yra veidmaina. O kiekvienas mūsū veikimas turētū būti išreiškimas to, ką jautiame, mānome ir norime be suktibiū. Tuomet tik būtume žmonės. Ir tuomet tegalētume patvirtėti vi-same savo darbe. Reikėtų atsiziūrėti visuomet tik i tai, kas teisu, gražu, dora ir, kas prakilna. Žmoniū sprendi-mas yra kaip nendriū siūbāvimas. *Vds.*

APŽVALGA.

Istātīmas prieš girtuok-lius. Vokioj dabar taisomas naujas, pilnesnis pabaudos istā-tīmas. Randasi jame ir nauji sumānimai prieš girtuoklius. Sename istātīme sakīta, kad

žmogus gāli būti suimamas ko-kiām laikui arba net i "darbo namus" kišamas, kuomet jis gir-tuoklaudamas neišmaitina savo Seimīnā, taip kad jī turi valdiai tarpininkaujant iš kitū prašiti

pašalpos. Naujieji sumānīmai sāko, kad kiekvienas girtuoklis turi būti baudiams, kurs girtas viešai pasirodo ir taip sukeltia papiktinimā. Bausme bus 100 M arba suēmimas 1 mėnesiui. 300 M turēs tas mokēti arba 3 mėn. apkāltas būti, kurs apsigēres viešajā tvarkā ardīs ir kitiems pavojaus priezastimi būs. Toliau būs kiekvienas kalējimu lig 6 mėn. arba 1000 M baudiams, kurs girtas nusizēngs arba piktādariu pastos. Lig 30l girtas zmogus būdavo išteisinamas, kadangi nezinojēs, kān dārās. Tokiām zmogui gāli ir būti draudīama alude lankīti ir jis gāli būti priverstas gīventi girtuokliū gīdikloj, kur būs prātinamas prie dārbo. — Labai velītina, kad tie sumānīmai pastotū īstātīmais. Tuomet Vokioj netrukus ir nebematītume girtuokliū. Bet daug geriau būtū, kad zmonēs pātīs liautūs girtuoklāve. Koks diaugsmas būtū īpatiai mums Lietuviams, kad visi Lietuviai savo noru gīventū blavais. Tikrai auštū mūsū tautai doros diena.

Svarbumas Lietuvīū īsdirbiniū pārodū Prūsouse. Pasizūrējau pārodā Silokarczemoj. Ir pasidiaugīau. Taip gražiai viskas tvarkīta. O tokiū gražū visokiū īsdirbiniū tše buvo matīti. Bet pastebējau, jog nūdien tūlos Lietuvēs nezino ī kokiā puse krīpti. Pamēgzdioja Vokietīū naminius īsdirbinius arba bando

kān padarīti, kas dār nematīta, o kān jie parāginimā gāvo tur būt rinkoj (turgūje). Aplamai kalbant, galima sakīti, senovēs īsdirbiniai reiškē tvirtesnī ir prakilnesnī skonī. Lietuvēs tais laikais mēgo labiau adīti, suvinēti ir austi baltomis gijomis. Todēl dainose ir kalbama apie bāltas viešnias. Kuomet varsuotas gijas sudēdavo īsbandīdavo jas didīu stropumu ir tikru geru skoniu. To ne visur matīti. Naujaisieji darbai apreiškē gana dažnai stambumā, sudarkītā, zīaurū skonī. Visai regīma, kaip su īstautējimu ir zmoniū skonis nīksta. Lietuvēs neatsizvelgia ī tai, kas jū senikiū buvo dirbama, bet kān "moda" jīems siūlo. Tos parodos kaip tik tinka Lietuvēs paaiškinti, kas tikrai gražu. O dovanos, prēmīos, rodos, turētū tai paantrinti. Tām dovanos skirtos. Ir Lietuvēs nuējusios ī pārodā galētū pasizūrēti, kokie īsdirbiniai prēmīuoti ir zīnotū, kān kitā kartā sekti. Bet tiesiog nusigandau, īsvīdes, kān tieji padāre īra, kurie Klaipēdoj prēmīas īra teike. Zīmiausias dalīkas buvo tame sluostiams (abrūsāms) pakabinti prietaisa. Buvo jī apsiuvinēta ir tad zibintais popierēlais aplipinta, lig jī "jomarkui" dirbta. Tat tie ponai pastāte buvo Lietuvēs paveikslu. Kitos dovanos buvo nors ne taip visai klaidīngai dalīntos. O tad "prēmīuoti" īsdirbiniai buvo siūsti Berlīnan.

Buvau ir Berlīno parodoj ir īsdirdes, kad tiejie tše zmonēs rodomi, beveik staigu sušukau: Ar galima? Bet tai mār sīpsodamas tas ponas, kurs tše visa tvarko, Vokietis — grāfas, rodē, kad minētājī dalīkā jis spīntoj uzrakines. Ir jis ir grafienē numānīsiu tuoju, kad taip Lietuvius negalima zmoniū akīse apjuokinti. Tas prēmias buvo skīres, kaip sugīnoju, vienas — Lietuvis. Sīloj dalīntos dovanos buvo geriau parīntos. Bet kad taip toliau būs jos duodamos parodos īseis niekais.

"Sāntaros" susiējimas 4. Geguzēs m. Buvo tariama apie "Birutēs" laikraštio parēmimā ir sunaudojimā īs Amērikos atplaukusiū aukū. Ipatingas buvo sprendimas beveik visū susirinkusiūjū apie "Birute". Visi laikē naudinga "Birute" skaitīti. Bet vos keli jā laikē verta būti viešai ir platiai remīama, lig jī neturētū mūsū atsigavime tām gana svarbumo. — Jieškodami tām priezastī turēsime sakīti, jog "Birutē" per dažnai skelbama esant vienāti-

niu Prūsū Lietuvīū atgavimo veiksnīu, ir tik su "Birutēs" atsigavimu Prūsū Lietuviai būk pradēje busti. Toks sprendimas īra apsirīkimas. Nors īstīkrūjū "Birutē" īra buvusi veiksnīs, bet tauta tīktai īslengvo teatsigauna. Ir visokiū veiksnīū tām īra reikalinga. Ira tūli, kurie daug svarbesni īra, kaip laikraštis. Tatīau velītina, kad "Birutē" gīventū ir būtū tū remīama, kurie tai darīti gāli. Pastarais 6 mėnesiais jī ir gana rimta ir todēl tīkrai naudinga buvo. Nei priēsai nebūtū galēje kān sakīti priēs jā. Tatīau vedēju tautīnio mūsū judējimu jī negāli būtū. Tām tinkamo laikraštio mums dār reikīa. Bet kol dār jo neīgīje, naudokīmēs visais einantīais. — Sumānīmai, kaip sunaudoti pīningus, kurie īra dabar "Sāntaros" kāsoj, tāpo visi atmesti. Tiek mums visoko reikīa tautīniām judējimui sēlpti, kad tie pīningai tīktai lāsas trokštīntīām. Ir liko nutarta juos taupīti ir sulaikīti tiems dalīkams, kurie pasirodīs artīmame laike reikalingīausīais. Vds.

PASIKALBEJIMAI.

Pilotas. 1. Ar pereina Dievas ī komūniā kunigui mišā sākant? — Dievas visur, net pragare. Taip sāko krikštioniū tikībos mokslas. Todēl Dievui niekur nereikīa nueiti. Bet zmonēs sīto nejautia. Ir tik po īpatingū apeigū, jū jau-

timas taip pakīla, jog jautia, kad Sventībē jīems arti. Todēl reikīa jīems tokiū apeigū. Ir jie tīki tad Dievā kur-nors gīviau apsirīskiant.

2. Ar teisingas Katalikū baznyczios mokslas? — Daug ir visokiū īra tū mokslū.

Todėl negalima apie visus sakėti, kad jie teisingi ar neteisingi. Kurs žiūri turėdams žalius akinius ir baltą popierių, tas pasakys, jį žaliu esant, kurs žvelgs per raudonus, sakys jis raudonas, ir tt. Taip ir su visais mokslais, žmonių skelbiamais. Žmonės neligūs. Kiekvienam teisinga, kas jo stoviui, jo kilimo laipsniui atitinkama yra. Sākoma: kiekvienas žiūri per savo akinius. Pagaliaus: visame, kas yra, turi būti ir teisėbės, nors tik ir labai mažai. Šiaip tai negalėtų būti, kas yra. Kas savyje niekas, negali būti kas. Tai tik aišku. Mažesniu ar didesniu teisėbės saiku laikosi net ir žmonių prietariai. Tūli "mokslo" tvirtinimai nei neturi tiek teisėbės savyje kiek tieji. Todėl "mokslo" tvirtinimai taip greitai dingsta ir kitus užleidžia.

3. Iš kur pasidarė keiksmams, piktžodiavimams? — Be abejonės, iš piktumo. Ira tai galia gamtoje ir žmogaus prigimtį, kuri žmones vertia veikti. Bet kuomet žmonės ją vartoja prieš kitus žmones arba šiaip gyvius, ji virsta žavinimo jėga ir pirma pasirodo urzimu, paveikslui, prie šuns, arba piktžodiavimu, keiksmu prie žmogaus.

Jaunas. Kaip geriau savo gyvenimą tvarkyti? — Daug apie tai galima pasakėti. Tatiu nepažįstant geriau visas aplinkibes, tegalima tik paviršutiniškai patarti. Kas nori doriškai

kilti, turėtų vien tik to geisti, tai manyti, skaityti, kalbėti ir daryti, kas dora. Taip išlengvo pakils. Niekumet neturėtų piktībės didinti. Ir visumet ir tã, kã mãno, geidia, skaito, kalba, dãro visa savo sãmone idėti. Niekumet neleisti savo kũnã, kaip noris judėti, savo mintimis vaikštioti, nepasekdamas visa su aiškia sãmone. Taip tvarkidamas savo vidaus gyvenimã, kiekvienas tvarkis ir paviršiaus gyvenimã. Ir tuo kartu kils doriškai.

N. Kokiu doriu būdu paminti mokiklos užbaigmã? — Rodos vietoj susieiti ir girtuoklauti, būtų gera susieiti ir vieno ir antro kalbas pasiklausyti apie tai, koks pašaukimas būtų geriausias idéalams vikiinti ir kartu tiek matérinio turto turėti, kad galima būtų gyventi, arba kokiu pašaukimu pildyti geriausiai tautinir žmoniškãj savo uždavinir. Ir tt. Galėtų būti ir deklamuojama tarpais, gal net kas vaidinama. Tik tam neturime, arba geriau sãkant, nãra išleistũ veikalũ. Bet, rodos, neilgai trukus bũs ir tokiũ.

Anti-Ragutis. Ar dera kãm kunigui apmokama malda? — Pirma tam, kurs gauna pinigũs. Toliau ir tam, kurs juos duoda. Jo nauda bũs tokia didė, kokiã jis lũkės turėti. Jeigu norės kad, paveikslui, iš maldos pareitũ jãm nuraminimas sãzinės graužimo ir jis tikės, jog tas iš maldos pareina, jis ir pastos ra-

mus. Berods galima sakėti, tai esã tikt monai. Bet aišku, kad tiktai tat irã naudinga, kurio nauda žmogus nujautia. Kad, paveikslui, žmogus negalėdamas skaityti, gauna labai gražaus ir svarbaus turinio knigã, jis iš jos naudos neturės. Bet kad jã gauna, kurs skaityti moka, ir turi uztektinai supratimo, jis turės didi diaugsmã. Nãra daliko visame pasaulyje, apie kurĩ žmogus galėtų sakėti, kad jis būtų savaimi naudingas. Viskas irã naudinga tik didiame pasaulio gyvenimo sãrišyje: o žiūrint ir žmogũ tik tat, kas jo givibe tvirtina arba iš pavojaus, nors ir sapnuoto, ištraukia.

2—3. Ar irã pilnai gera ben viena dabarties tikibũ? — Kas paprastai tikiba (religã) vadinama, irã kaip koks irankis, kuriuo žmogus naudojasi savo reikalams. Tikrai imant, turėtų kiekviena tikiba derėti žmogaus, žmonijos pazangai. Tuo tarpu ji naudojama žmoniũ, kaip jã žmonės supranta. Ir todėl viena tikiba vienãm žmogui bũs naudingesnė arba geresnė, kita kitãm. Dãr ir tai reikėtų atboti, kad laukininkai privãlo kitokiũ irankiũ kaip pilietiai. Airopos gyventojams geresnė irã kitokia tikiba negu Afrikos žmonėms. Ir tai, rodos, reikės sakėti, kad rĩtũ žemiũ tikibũ viena ar antra bus tokia. Tik reikėtų galutiniãm nusprendimui jas gerai pažinti. Aš pilnai jũ dãr nepažĩstu.

Sliesariukas. Kaip elgties jieškant doros draugijos? — Kaip koks irã žmogus, tokie žmonės spietiasi aplink jĩ. Žmogus apsireiškia žodiais ir veikimais. Ir tie pritraukia žmones, kurie jais pasimėgsta. Taip doras žmogus veikiai randasi doriũ žmoniũ draugijoje, nedoras tarp pasileideliũ, girtuokliũ, vagiũ, ir tam ligiũ.

???. Ar žmogus labiau turi klausyti proto sprendimui arba širdies nujautimui? — Protas kreipiasi irã paviršiu. Tãe jis tvarko, ardo ir taiso. Tãe jo valdimo šalis. Jeigu eina klausimas apie paviršiaus dalikus, tad tãe protas turėtų valditi. Nujautimas turi darbã su vidaus, esibės dalikais. Protas nepasieka to, kãn ans nušvietia. Todėl tãe ir tik nujautimas tegalės tikrai vesti. Bet kur rĩsasi vidaus ir paviršiaus, esibės ir pavidalũ dalikai, tãe pirmas žodis irã nujautimo, ir protas turėtų visai sustodamas jãm leisti zengti. Bet kuomet nujautimas pasieka paviršiu, protas turi pasiimti vadias. Nujautimas turi sãntikĩ su apsireiškimũ siela, protas su jo pavidalu. Abu: nujautimas ir protas turi ligũ svarbumã. Kuomet vienas jũjũ, imkime nujautimã, viršũ turi, tuomet žmogaus veikimas nesutinka su regimu gyvenimu. Kuomet protas virauja, žmogaus veikimas irã menkas, siauras, be tikros givibės. Todėl abu turi ligiã dãli žmogaus gyvenime.

Bet nujautimas zengia pirmas ir paduoda tad protui valdīmā. Pirmā reikia klausīties, kān tāria Sirdis, tad reikia proto klausti, kaip jis galētū jos patarimā vīkinti.

Pilotas. Ar tikrai pirmajī žmogū nulipdē iš molio? — Kiek žinau, kiekvieno žmogaus kūnas ĩra padāromas iš molio, jeigu žodiu molis suprantame reģimajā matēriā. Kad pirmajī žmo-

gū būtū nulipde iš molio, nemačiau, ir, rodos niekas tai nesāko. Biblijoj rašīta, kad žmogus pastojes Dievui ĩkvēpus savo kvāpā ĩ molio pavidalā. Taip ir dār šiandien vadiname žmogu tiktai tāt, kurs iš gīvo pavidalo apreiškia išmintī, skaistībe, meile ir tt. Kitas, kaip ir lavonas, ne daug kas kita kaip tik molio krūvā. Vds.

NAUJI RASTAI.

Vīdūnas, Smarkusis Kruša. Vienveiksmē komēdīa. Rūta, Tilžėj 1913. mts. 28 psl. Kaina 50 Pfg. (25 Kap., 15 C.).

Vīdūnas, Mūsū Laimėjimas. Triveiksmē mystēria. Rūta, Tilžėj 1913. mts. 48 psl. Dviem spalvom su papuošimais atspausdinta. Parašīta 1910. mts. Did. Mūsiui atminti. 1,60 M (75 Kap., 40 C.).

Alyva, Aukšinio Obuolio Historīa. Graikū Mythologīos Žiupsnelis. "Kataliko" leidinīs. Chicago, Ill. 1913. mts. 86 psl. Kaina 50 C. Rašteli puošia visa eilē vaizdeliū.

Gerhart Hauptmann, Gelezinkelio Sargas Tylius. Lietuviū kalbon vertē Bēgis. Novela. "Kataliko" leidinīs. Chicago, Ill. 1913. mts. 51 psl. Kaina 20 C.

Am. Liet. Dakt. Draug. Rāsto komitētas, Apie Sveikātā. Pasikalbėjimas Motīnos su Vaiku. Susivien. Liet. Am. Leidinīs. "Tēvinēs" spauda. 1913. mts. 16 psl. Kaina ?

Iš leidėjū-rašītojū pusēs.

Visū "Jaunimo" skaitītojū prāsome ĩsakiai, kad jie, norėdami gauti "Jaunimo" arba "Saltinio", kurs ējo iš Tilžēs, arba šiaip pavienius Vīdūno raštus, visuomet kreiptūs ĩ apatij pasirāšiusiĳi. Šiaip gāli labai lengvai atsitikt, kad visai nesulauks atsākimo. Tiktai vien raštijos reikalams tereikētū Vīdūno adresu naudoties, kursai toks: Vīdūnas, Tilsit, Preuszen, Anger 23. — "Jaunimas" siuntiamas ĩ namus uz 2,40 M. metams, ĩ Didiājā Lietuvā uz 1,25 Rublī, ĩ Amērikā uz 75 Centus, pavienis numeris uz 30 Pfg., 15 Kap. arba 10 Cent. — Iš Did. Liet. galima piningus siūsti ĩdedant ĩ laiškā popierinī Rublī, o 25 Kap. post. markēmīs. Bet nereikētū ĩdėti markes uz visa 1,25 Rbl. Laiškā reikētū ĩrašīdinti. — „Jaunimo“ tām nesiuntiamo, kurio adresu neišskaitome. — Visū, kurie rāšo ĩ "Jaunimā", prāsome ĩdant uzlipintū uztektinai postiniū markutiū. Nekartā turime baismēs uz mokēti, net lig 40 Pfg., kadangi laiškās buvo nefrankuotas kiek reikiant. Toliau tokiū laiškū visai nebepriimsime. — Prāseitū metū "Jaunimas" ĩra dabar gaunamas ir gražiai ĩrištas uz 3,50 M., 1,70 Rbl. arba 1 Dol. Gaunami ir "Saltiniai" nerišti uz 2 M. metams, rišti uz 3,50 M., 1,70 Rbl. arba 1 Dol.

Uz leidėjus - rašītojus

Martin Aszmutat, Tilžėj, (Tilsit) **Garnisonstr. 19.**